คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๘/๒๕๔๕ **วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๕**

เรื่อง ศาลภาษีอากรกลางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายราเชนทร์ เรืองทวีป) ในคดีภาษีอากร หมายเลขดำที่ ๒๒๕/๒๕๔๒ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

สรุปข้อเท็จจริง

ตามคำร้องลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๓ ที่โจทก์ (ผู้ร้อง) ได้ยื่นต่อศาลภาษีอากรกลาง เพื่อให้ส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมีข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า

กรมสรรพากรเป็นนิติบุคคลประเภทกรม สังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๒ และวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๒ เจ้าพนักงานประเมินของกรมสรรพากรมีหนังสือแจ้งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เลขที่ ๕๑๑๑๐๕๐/๑/๑๐๑๒๑๗ และ ๕๑๑๑๐๕๐/๑/๑๐๑๒๒๘ ประเมินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ผู้ร้องเสียภาษีเงินได้ประจำปี ๒๕๔๐ และปี ๒๕๓๙ เพิ่ม รวมเป็นเงิน ๑๑๒,๖๖๓ บาท และ ๓๗,๓๑๕ บาท โดยอ้างเหตุว่า ผู้ร้องต้องนำเงินได้ของภริยามารวมคำนวณเป็นเงินได้ของผู้ร้อง (กรณีที่เป็นรายได้อื่นที่มิใช่รายได้ ตามมาตรา ๔๐ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร)

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๒ ผู้ร้องได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านการประเมินภาษีดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ของกรมสรรพากร วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๒ สำนักงานสรรพากรภาค ๕ ได้มีหนังสือส่งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๒ ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ของกรมสรรพากรที่ได้วินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ของผู้ร้อง ซึ่งคัดค้านการประเมินตามหนังสือแจ้งการประเมินทั้งสองฉบับ โดยให้เหตุผลว่า ผู้ร้องเป็นสามีมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. ๙๐) ต้องนำเงินได้พึงประเมินของภริยาซึ่งมิใช่เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) ที่ประสงค์แยกยื่นแบบแสดงรายการมารวมเป็นเงินได้ของผู้ร้องด้วย โดยให้ผู้ร้องเสียภาษีและเงินเพิ่มทั้งสองฉบับรวม ๑๒๙,๐๑๙.๙๐ บาท

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

การที่เจ้าพนักงานประเมินและคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ของกรมสรรพากร ให้นำเงินของภริยาผู้ร้องมารวมกับเงินได้ของผู้ร้อง แล้วรวมเป็นเงินได้ที่เอาไปคำนวณภาษี ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี กับที่ไม่ให้ผู้ร้องนำเงินได้ของผู้ร้องซึ่งเป็นเงินได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๑) ออกแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหาก นั้น ผู้ร้องเห็นว่า บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ สถานะของบุคคล จะกระทำมิได้ มาตรา ๘๐ บัญญัติว่า รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน การที่ประมวลรัษฎากร บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๗ ตรี ว่า ในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษีและมาตรา ๕๗ เบญจ ว่า ถ้าภริยามีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) ในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ไม่ว่าจะมีเงินได้พึงประเมินอื่นด้วยหรือไม่ ภริยาจะแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามี เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา ๕๗ ตรี ก็ได้ นั้น ผู้ร้องเห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๕๗ ตรี ที่ใช้บังคับแก่ผู้ร้องนั้น เป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลและเพศ กล่าวคือ หากผู้ร้องเป็นโสดและภริยาผู้ร้องเป็นโสดหรือจดทะเบียนหย่ากัน ผู้ร้องและภริยาก็เสียภาษีในเงินได้ส่วนของตนตามบัญชีอัตราภาษี หากผู้ร้องสมรสกับภริยากลับเป็นว่าผู้ร้องต้องนำเงินได้ของภริยามารวมเป็นเงินได้ของผู้ร้อง เพื่อเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษี ทำให้ผู้ร้องหรือภริยาต้องเสียภาษีสูงขึ้นและไม่มีโอกาสเสียภาษีตามลำดับของบัญชีอัตราภาษีตั้งแต่เริ่มต้น จึงเป็นว่าการเสียภาษีตามมาตรานี้ ขึ้นอยู่กับสถานะของบุคคลเกี่ยวกับการสมรสและความแตกต่างในเรื่องเพศเป็นการเลือกปฏิบัติ

สำหรับบทบัญญัติมาตรา ๕๗ เบญจ นั้น ปรากฏว่ากำหนดให้ภริยาเท่านั้นที่มีสิทธิแยกยื่นรายการและภาษี เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามี ตามมาตรา ๕๗ ตรี การไม่กำหนดให้สามีมีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหาก เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) ด้วย จึงเป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ กฎหมายทั้งสองมาตราดังกล่าวจึงเป็นกฎหมายที่ทำให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมาย และไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทั้งเป็นกฎหมายที่ทำให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

นอกจากนี้ การที่รัฐจัดเก็บภาษีจากสามีและภริยา รวมเป็นหนึ่งหน่วย โดยประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ดังกล่าว ทำให้ผู้สมรสต้องรับภาระเสียภาษีเพิ่มขึ้น ดังที่กล่าวแล้ว ย่อมขัดขวางและเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน ไม่เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ กล่าวคือ เมื่อผู้ร้องและภริยาถูกเจ้าพนักงานประเมินของกรมสรรพากรประเมินจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากรทั้งสองมาตราดังกล่าว ทำให้ต้องเสียภาษีเพิ่มมากขึ้น ผู้ร้องและภริยาก็ต้องทำให้ความเป็นสามีและภริยาสิ้นสุดลงเพื่อรับการเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดาทั่วไปในประเทศไทยคู่สามีและภริยาที่ถูกประเมินตามแบบดังกล่าวก็ต้องทำให้ความเป็นสามีและภริยาสิ้นสุดลงเช่นกัน ย่อมก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาสังคม ปัญหาครอบครัว และบุตร จึงขัดขวางต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว บทบัญญัติของมาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐

อนึ่ง แม้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ บัญญัติว่า บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และมาตรา ๖๙ บัญญัติว่า ให้บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และรัฐได้มีบทบัญญัติตามมาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ดังกล่าว นั้น ผู้ร้องเห็นว่า กฎหมายทั้งสองมาตราดังกล่าวเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ตามที่กล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพเสียแล้ว โดยเป็นการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับสถานะของบุคคลและเกี่ยวกับเพศ ทั้งที่เป็นปฏิปักษ์ขัดขวางต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ฉะนั้น บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ จึงเป็นกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๘๐ กฎหมายดังกล่าวเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ศาลภาษีอากรกลางพิเคราะห์คำร้องผู้ร้องแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่โต้แย้งว่าประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงขอให้กระทรวงยุติธรรมส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ร้องมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ผู้แทนอธิบดีกรมสรรพากร (นายวิชัย จึงรักเกียรติ รองอธิบดีกรมสรรพากร) มาชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ สรุปได้ว่า การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีในปัจจุบันมาจากทฤษฎีระบบภาษี คือ ทฤษฎีภาษีทางตรง และทฤษฎีภาษีทางอ้อม ภาษีทางตรงก็คือระบบที่ผู้เสียภาษีไม่สามารถที่จะผลักภาระต่อไปยังบุคคลอื่นได้ ในปัจจุบันระบบภาษีทางตรงของประเทศไทย

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ประกอบไปด้วย ระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ระบบภาษีเงินได้นิติบุคคล ระบบภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ส่วนทฤษฎีตรงกันข้ามคือ ทฤษฎีภาษีทางอ้อม เป็นระบบที่เก็บจากผู้ประกอบการ แล้วผู้ประกอบการสามารถผลักภาระไปยังบุคคลอื่นได้ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งในปัจจุบันเก็บจากผู้ประกอบการขายสินค้าและการให้บริการแล้วผู้ขายสินค้ากับผู้ให้บริการก็ผลักภาระไปยังผู้ซื้อเป็นทอดๆ ไป ท้ายที่สุดก็ตกไปยังผู้บริโภค

สำหรับหลักการในการจัดเก็บภาษีทางตรงในส่วนของระบบภาษีเงินได้นั้น จัดเก็บตามความสามารถ โดยสรุปก็คือ เมื่อความสามารถสูงตัวเงินได้พึงประเมินก็สูงด้วย เพราะฉะนั้นภาระภาษีจึงเก็บแบบขั้นบันได ที่เรียกว่า แบบอัตราก้าวหน้า ส่วนการเก็บภาษีเงินได้ของสามีภริยา หากความเป็นสามีภริยาถ้าอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีในทางทฤษฎีภาษีเห็นว่าคน ๒ คนนี้เป็นหน่วยเดียวกัน เช่นสามีภริยาเปิดร้านขายของ เช่น ร้าน ก พาณิชย์ ก็มีความเหมาะสมที่จะบอกว่าร้านนี้เป็นของสามีภริยา หรือในกรณีที่สามีภริยามีเงินฝากแล้วก็ได้รับดอกเบี้ยปีละ ๑ ล้าน ก็มีความเหมาะสมที่จะใส่ชื่อสามีหรือใส่ชื่อภริยา หรือใส่ชื่อคนละครึ่งก็ได้ เพราะฉะนั้นในหลักการดังกล่าวกลไกของระบบการจัดเก็บภาษีจึงสร้างเครื่องมือที่มองว่าสามีภริยาเป็นหน่วยเดียวกันแล้วก็ประกอบกิจการทำมาหากินร่วมกันแล้วเป็นหน่วยเดียวกันและจะต้องเก็บภาษีหน่วยนี้แบบอัตราก้าวหน้าด้วย ดังนั้นจึงกำหนดไว้ในมาตรา ๕๗ ตรี ให้เอาเงินได้พึงประเมินของภริยามาเป็นเงินได้พึงประเมินของสามี ซึ่งในทางกฎหมายนั้นคงไม่ได้มีผลกระทบมากนัก แต่ผลจริงๆ คือ ต้องการให้รวมเข้าด้วยกันไม่ต้องการให้แยกเป็น ๒ กอง เพียงแต่ภายใต้สังคมและวัฒนธรรมไทยนั้น มีคำถามว่า ควรจะเอาไปรวมเป็นของใครมากกว่ากัน ซึ่งในช่วงทศวรรษปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้กำหนดให้เอาไปรวมเป็นของสามี อย่างไรก็ตาม มีกิจกรรมบางประเภทบางลักษณะที่ไม่อาจบิดเบือนหรือแต่งเรื่องได้ เพราะเห็นชัดว่าเป็นการทำมาหากินโดยใช้น้ำพักน้ำแรงส่วนตัว ใช้ความรู้ความสามารถส่วนตัว แล้วก็ใช้เวลาส่วนตัว ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการแก้ไขกฎหมายให้ภริยามีสิทธิแยกเอาเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) ซึ่งเป็นเงินได้จากการจ้างแรงงาน เนื่องจากการจ้างแรงงานนั้นตัวภริยาต้องอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของนายจ้าง ต้องสละเวลาทั้งหมดให้นายจ้าง เป็นน้ำพักน้ำแรง เป็นความรู้ความสามารถส่วนตัวของภริยาจริงๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่เห็นได้ว่า ไม่สามารถจะบิดเบือนหรือไม่สามารถกล่าวอ้างได้ว่าอันนี้เป็นของสามี กฎหมายก็เลยวางกรอบเปิดช่องให้ภริยามีสิทธิแยกเอาเฉพาะเงินได้พึงประเมินจากการจ้างแรงงานตามมาตรา ๔๐ (๑) แยกเสียภาษีต่างหากจากสามีได้คล้ายๆ เป็นบทยกเว้นจากหลักความสามารถของสามีและภริยาซึ่งทางทฤษฎีถือเป็นหน่วยเดียวกัน

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ส่วนประเด็นที่ว่า หากยึดหลักที่กำหนดให้สามีและภริยาเป็นหน่วยเดียวกันแล้วจะขัดหรือแย้งต่อหลักความเสมอภาคและเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวหรือไม่ นั้น เห็นว่า ชายหรือหญิงย่อมมีสิทธิและเสรีภาพโดยเท่าเทียมกันเพียงแต่ว่าการเสียภาษีเป็นหน้าที่ โดยยึดตามทฤษฎีทางภาษีที่เป็นสากลดังกล่าว ซึ่งมองว่าการที่สามีภริยาอยู่ร่วมกันแล้วก็ทำมาหากินด้วยกันไม่ควรที่จะแยกหน่วยภาษีออกไป เท่าที่มีการเก็บข้อมูลในภาพรวมพบว่า มีค่อนข้างน้อยที่สามีภริยาจะยกเหตุทางด้านภาษีอากรมาเป็นเหตุหย่า ส่วนใหญ่จะมาจากเรื่องของหนี้สินหรือภาระหนี้มากกว่า ในปัจจุบันปรากฏว่าสามีภริยาส่วนใหญ่ต่างคนต่างทำงานรับเงินเดือนทั้งคู่ โดยมีการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเข้ามาประมาณ ๗ ล้านฉบับ เป็นประเภทเงินเดือนประมาณร้อยละ ๕๐ ซึ่งเขาก็ได้รับสิทธิดังกล่าวอยู่แล้ว จะเหลือเฉพาะสามีภริยาที่ทำธุรกิจด้วยกันที่ยังคงถูกกำหนดให้ต้องเอาไปรวมคำนวณภาษี และคงไม่เป็นธรรมที่ไปกำหนดว่าเขาจะใส่ชื่อใครก็ได้ ส่วนการลงทุนในเงินออม ขณะนี้ก็มี ๒ ประเภทหลัก คือ (๑) กรณีนำเงินไปฝากสถาบันการเงินก็ได้รับดอกเบี้ย ซึ่งมีเงื่อนไขรองรับอยู่แล้วกล่าวคือ ถ้ารวมคำนวณแล้วเสียภาษีน้อยกว่าเขาก็เลือกไปรวม เช่น อาจจะเสียภาษีเพียงร้อยละ ๕ หรือร้อยละ ๑๐ แต่ถ้าหากว่าเขาเอาไปรวมแล้วจะต้องเสียเพิ่มขึ้นก็แยกเสียต่างหาก ซึ่งจะเท่ากับร้อยละ ๑๕ ที่ถูกธนาคารหักนำส่งในขณะจ่ายดอกเบี้ย (๒) การนำเงินไปซื้อหลักทรัพย์ ซึ่งจะได้รับเงินปันผลกรณีนี้ก็มีเงื่อนไขให้เสียภาษีเท่ากับอัตราร้อยละ ๑๐ ดังนั้น ในภาพรวมจึงมีเครื่องมือที่ทำให้ได้รับการปรับลดภาระลงจากภาคเงินออมดังกล่าว ค่อนข้างครบถ้วน นอกจากนี้ สามีภริยาส่วนใหญ่ก็ทำงานรับเงินเดือนซึ่งสามารถแยกเสียภาษีได้อยู่แล้วคงเหลือเฉพาะสามีภริยาที่เปิดร้านค้าในรูปบุคคลธรรมดาและทำมาหากินร่วมกันที่จะต้องยื่นแบบรวมกันเท่านั้น แต่เมื่อกิจการเจริญเติบโตขึ้นก็จะไปจดทะเบียนเป็นบริษัทหรือเป็นห้างหุ้นส่วนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ก็จะแยกเสียภาษีเป็นระบบภาษีเงินได้นิติบุคคล

กรมสรรพากร ได้จัดส่งข้อมูลการยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของต่างประเทศมาเพื่อประกอบการพิจารณา สรุปได้ว่า

กรณีภริยายื่นแบบร่วมกับสามี ได้แก่ ประเทศเบลเยี่ยม ฝรั่งเศส เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ มาเลเซีย และไต้หวัน โดยที่ประเทศมาเลเซียแม้กำหนดให้สามีและภริยายื่นแบบแสดงรายการในแบบเดียวกัน แต่สามารถจะเลือกแยกกันหรือรวมกันคำนวณรายได้เพื่อเสียภาษีก็ได้ ส่วนไต้หวันให้ภริยาสามารถขอแยกยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้พึงประเมินประเภทเงินเดือน

กรณีภริยาและสามีแยกยื่นแบบ ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย แคนาดา อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น และอังกฤษ

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

กรณีภริยาสามารถเลือกที่จะยื่นร่วมกันหรือยื่นแยกกับสามี ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ กำหนดให้ภริยาสามารถเลือกที่จะแยกยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีจากสามีได้ และฮ่องกงกำหนดว่า กรณีสามีและภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ และภริยามีเงินได้ประเภทเงินเดือนต้องแยกยื่นแบบแสดงรายการต่างหากจากสามี แต่สามารถเลือกยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีรวมกันได้ ถ้าการคำนวณจะทำให้ภาระภาษีลดลง

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรวจตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ตามวรรคสาม

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา ๖๗ บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรา ๖๙ บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พิทักษ์ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

มาตรา ๘๐ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน

รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

มาตรา ๓๓๕ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ มาใช้บังคับกับกรณีต่างๆ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๙ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หรือที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แต่เมื่อมีการตรากฎหมายในเรื่องดังกล่าวขึ้นใหม่ หรือมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว การดำเนินการนั้นต้องเป็นไปตามมาตรา ๒๙ ทั้งนี้ ให้นำไปใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

.....ฯลฯ.....

ประมวลรัษฎากร

มาตรา ๔๐ เงินได้พึงประเมินนั้น คือเงินได้ประเภทต่อไปนี้ รวมตลอดถึงเงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่างๆ ดังกล่าวไม่ว่าในทอดใด

(๑) เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน

.....ฯลฯ.....

มาตรา ๕๗ ตรี ในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้นถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี แต่ถ้าภาษีค้างชำระและภริยาได้รับแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วันแล้ว ให้ภริยาร่วมรับผิดในการเสียภาษีที่ค้างชำระนั้นด้วย

ถ้าสามีหรือภริยามีความประสงค์จะยื่นรายการแยกกัน ก็ให้ทำได้โดยแจ้งให้เจ้าพนักงานประเมินทราบภายในเวลาซึ่งกำหนดให้ยื่นรายการ แต่การแยกกันยื่นรายการนั้นไม่ทำให้ภาษีที่ต้องเสียเปลี่ยนแปลงอย่างใด

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ถ้าเห็นสมควร เจ้าพนักงานประเมินอาจแบ่งภาษีออกตามส่วนของเงินได้พึงประเมินที่สามีและภริยาแต่ละฝ่ายได้รับ และแจ้งให้สามีและภริยาเสียภาษีเป็นคนละส่วนก็ได้แต่ถ้าภาษีส่วนของฝ่ายใดค้างชำระ และอีกฝ่ายหนึ่งได้รับแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วันแล้ว ให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้นร่วมรับผิดในการเสียภาษีที่ค้างชำระนั้นด้วย

การที่สามีภริยาอยู่ต่างท้องที่กัน หรือต่างคนต่างอยู่เป็นครั้งคราวยังคงถือว่าอยู่ร่วมกัน

มาตรา ๕๗ เบญจ ถ้าภริยามีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) ในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ไม่ว่าจะมีเงินได้พึงประเมินอื่นด้วยหรือไม่ ภริยาจะแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามีเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) โดยมิให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา ๕๗ ตรี ก็ได้

ในกรณีที่ภริยาแยกยื่นรายการตามวรรคหนึ่ง ให้สามีและภริยาต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้ ดังนี้

(๑) สำหรับผู้มีเงินได้ตามมาตรา ๔๗ (๑) (ก)

(๒) สำหรับบุตรที่หักลดหย่อนได้ตามอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๗ (๑) (ค) และ (ฉ) คนละกึ่งหนึ่ง

(๓) สำหรับเบี้ยประกันภัยตามมาตรา ๔๗ (๑) (ง) วรรคหนึ่ง

(๔) สำหรับเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมตามมาตรา ๔๗ (๑) (ฌ)

(๕) สำหรับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามมาตรา ๔๗ (๑) (ช)

(๖) สำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมตามมาตรา ๔๗ (๑) (ซ) กึ่งหนึ่ง

(๗) สำหรับเงินบริจาคส่วนของตนตามมาตรา ๔๗ (๗)

ในกรณีผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย การหักลดหย่อนตาม (๒) ให้หักได้เฉพาะบุตรที่อยู่ในประเทศไทย

ถ้าสามีและภริยามีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้วเฉพาะตามมาตรา ๔๐ (๑) ประเภทเดียวรวมกันไม่เกินจำนวนตามมาตรา ๕๖ (๔) ไม่ว่าแต่ละฝ่ายจะมีเงินได้เป็นจำนวนเท่าใด สามีและภริยาไม่ต้องยื่นรายการเงินได้พึงประเมิน

ประเด็นที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ขอให้วินิจฉัยว่าประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๘๐

ตามคำร้องมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ

๑. ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ หรือไม่

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

๒. ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ หรือไม่

๓. ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐ หรือไม่

การพิจารณาและคำวินิจฉัย

๑. ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ หรือไม่

การที่ผู้ร้องเห็นว่า มาตรา ๕๗ ตรี วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามีและให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี...” ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด... เพศ... สถานะของบุคคล...ฯลฯ จะกระทำมิได้” และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐ ซึ่งบัญญัติว่า “รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน” และผู้ร้องเห็นว่าประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี เป็นกฎหมายที่จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” แต่บทบัญญัติมาตราดังกล่าวได้เปลี่ยนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพเสียแล้ว โดยเป็นการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับสถานะของบุคคลและเกี่ยวกับเพศ ทั้งที่เป็นปฏิปักษ์ขัดขวางต่อความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

พิจารณารัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แล้ว รัฐธรรมนูญให้การคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรอง แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองแล้ว จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลย เพราะมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิและเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๒๕ คือ จะต้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นได้

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

โดยกฎหมายนั้นจะต้องออกโดยเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น จึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา ๓๐ ดังที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในหลายคำวินิจฉัย เช่น คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ และคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๕ เป็นต้น

ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ จึงบัญญัติจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้แต่จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ บัญญัติไว้ข้างต้น

เมื่อประมวลรัษฎากร เป็นกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น เพื่อหารายได้เข้ารัฐสำหรับใช้ในการบริหารประเทศ โดยการจัดเก็บภาษีจากรายได้ของบุคคล ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ บัญญัติรับรองไว้ว่า “บุคคลมีหน้าที่.....เสียภาษีอากร.....ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ บัญญัติให้จำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลได้ตามที่กฎหมายบัญญัติจึงเห็นว่าการตราประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี ขึ้นบังคับใช้เป็นการกระทำเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ส่วนที่ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี บัญญัติว่า “ในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้วให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นรายการและเสียภาษี....” เป็นการกำหนดวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยา โดยให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามีโดยกำหนดให้สามีและภริยาเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน และกำหนดให้ผู้เป็นสามีมีหน้าที่และความรับผิดในการยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีให้แก่รัฐสำหรับหน่วยภาษีดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีของรัฐ ซึ่งมีผลใช้บังคับกับคู่สมรส คือ สามีและภริยาทุกคู่และทุกคนเป็นการทั่วไปอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนจะต้องรับภาระภาษีเป็นจำนวนเท่าใด ย่อมเป็นไปตามความสามารถในการเสียภาษีของสามีและภริยาตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้ที่ประมวลรัษฎากรบัญญัติไว้ การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี กำหนดให้คู่สมรสเสียภาษีต่างจากคนโสด เนื่องจากคนโสดกับคู่สมรสมีเงื่อนไขและสาระสำคัญในการดำรงชีวิตที่ต่างกันและมีพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่เหมือนกัน จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะ

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

ของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม และการที่ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี กำหนดให้สามีมีหน้าที่นำเงินได้พึงประเมินของภริยามารวมเป็นเงินได้ของสามีและยื่นรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แม้จะกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้เป็นสามีอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็เป็นไปเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเพื่อหารายได้ของรัฐตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ จึงมิได้กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั้งในชีวิตและร่างกาย ในครอบครัวและในทรัพย์สินตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐

๒. ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ หรือไม่

สำหรับบทบัญญัติมาตรา ๕๗ เบญจ ที่กำหนดให้ภริยาเท่านั้นที่มีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษี เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา ๔๐ (๑) โดยมิให้ถือเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา ๕๗ ตรี ซึ่งผู้ร้องอ้างว่า การไม่กำหนดให้สามีมีสิทธิแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) ด้วย จึงเป็นกฎหมายที่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นกฎหมายที่ทำให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมาย และไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ทั้งเป็นกฎหมายที่ทำให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

พิจารณาแล้ว รายได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๑) ได้แก่ “เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างชำระหนี้ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน” การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ เบญจ บัญญัติให้ภริยาแยกยื่นเสียภาษีได้หากมีรายได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) โดยไม่ได้บัญญัติให้สามีมีสิทธิยื่นรายการและเสียภาษีต่างหาก เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) ด้วย นั้น เห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ เบญจ เป็นบทยกเว้นของมาตรา ๕๗ ตรี และมิได้เป็นบทบังคับแต่อย่างใดเพียงแต่ให้สิทธิภริยาที่จะแยกยื่นเสียภาษีเฉพาะเงินได้ที่ได้มาจากน้ำพักน้ำแรงของหญิงผู้เป็นภริยาเท่านั้น ซึ่งสิทธิดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์ทั้งสามีและภริยามิได้เป็นประโยชน์แก่ภริยาแต่ฝ่ายเดียว ประกอบกับมาตรา ๕๗ เบญจ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับสามีและภริยาที่มีเงินได้เป็นการทั่วไป มิใช่เฉพาะสามีภริยากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

โดยเฉพาะ จึงไม่ใช่กฎหมายที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ ทั้งเป็นกฎหมายที่ต้องกระทำเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ กำหนดไว้เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีและเท่าที่จำเป็นโดยมิได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของสามีหรือภริยาแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้วในข้อ ๑ ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐

๓. ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐ หรือไม่

ผู้ร้องอ้างว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ทำให้ผู้สมรสต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้น ย่อมขัดขวางและเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน ไม่เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ กล่าวคือ เมื่อผู้ร้องและภริยาต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ผู้ร้องและภริยาก็ต้องทำให้ความเป็นสามีและภริยาสิ้นสุดลงเพื่อเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดาทั่วไป และคู่สามีภริยาในประเทศไทยจำนวนมากอาจต้องทำให้ความเป็นสามีภริยาสิ้นสุดลงเพราะเหตุผลที่ว่านี้ ย่อมก่อปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคมมากมาย ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี มาตรา ๕๗ เบญจ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐ เป็นบทบัญญัติในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นกรอบหรือแนวทางในการบริหารประเทศและตรากฎหมาย โดยอยู่ในความควบคุมของรัฐสภา การที่ผู้ร้องอ้างว่า กฎหมายประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ทำให้ผู้ร้องและภริยาต้องเสียภาษีมากขึ้น จนอาจต้องทำให้ความเป็นสามีภริยาสิ้นสุดลงเพื่อเสียภาษีอย่างบุคคลธรรมดาทั่วไป และคู่สมรสรายอื่นในประเทศไทยก็คงทำเช่นเดียวกันนั้น เห็นว่า การเสียภาษีตามประมวลรัษฎากรในอัตราก้าวหน้าโดยผู้มีรายได้มากย่อมเสียภาษีมากกว่าผู้มีรายได้น้อย เป็นไปตามหลักสากลในการจัดเก็บภาษี ส่วนที่ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี บัญญัติให้สามีนำเงินได้ของภริยามารวมคำนวณเสียภาษี หากว่าสามีภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ผ่านมา ก็ด้วยเหตุว่าเงินได้ของภริยาและสามีถือเป็นหน่วยเดียวกัน เมื่อเงินได้ดังกล่าวมีภาระภาษี ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี จึงกำหนดให้สามีเป็นผู้เสียภาษีสำหรับหน่วยภาษีดังกล่าวในฐานะหัวหน้าครอบครัว แต่ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ เบญจ ก็ได้บัญญัติยกเว้นให้ภริยาอาจยื่นเสียภาษีได้เองหากมีรายได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) คือ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ ค่าเช่าบ้าน ฯลฯ ซึ่งสิทธิดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์แก่สามีและภริยา มิได้เป็นประโยชน์เฉพาะ

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand

แก่ภริยาหรือสามีแต่เพียงฝ่ายเดียวและโดยที่ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ บัญญัติขึ้นด้วยความจำเป็นเพื่อการจัดเก็บภาษีเป็นรายได้เข้ารัฐสำหรับใช้ในการบริหารประเทศ จึงไม่ได้ขัดขวางต่อการส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย และเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชนตรงข้ามกลับจะทำให้ครอบครัวเป็นปึกแผ่นอันส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งมากขึ้น เพราะได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการเสียภาษีของสามีภริยาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐

ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมา จึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๘๐

นายผัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

LIRT
Legislative Institutional Repository of Thailand